

Det kongelige Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Vår saksbehandler: John Evjenth, tlf. 73 86 62 12
E-post: john.evjenth@stfk.no
Postmottak: postmottak@stfk.no

Deres ref.:
Vår ref.: 200513614-9 520
Oppgis ved alle henvendelser
Vår dato: 20.12.2006

Høringsuttalelse: Forslag til endringer i friskoleloven

Fylkesutvalget i Sør-Trøndelag behandlet den 19. desember 2006 sak 284/2006 "Høringsuttalelse: Forslag til endringer i friskoleloven". Fylkesutvalget fattet følgende vedtak:

"Fylkesutvalget finner at de foreslåtte endringene i friskoleloven styrker fylkeskommunens stilling. De gir fylkeskommunen bedre muligheter for å ivareta planleggingen av opplæringstilbudene i fylket og for å ivareta kravet til balanse mellom søkerens behov og samfunnets behov på en god måte. Privatskoleloven åpner også for skoler som er et religiøst og pedagogisk alternativ slik at foresatte og søkere kan velge tilbud i henhold til de krav traktater og avtaler pålegger Norge.

Fylkesutvalget vil trekke fram følgende punkter:

1. Det bør åpnes for godkjenning av skoler som etableres og drives på et religiøst grunnlag
2. Det bør åpnes for godkjenning av skoler som etableres og drives på grunnlag av en anerkjent alternativ pedagogisk retning
3. Det bør ikke åpnes for godkjenning av nye skoler som tilrettelegger for toppidrett
4. Det bør åpnes for at privatskoler kan etableres på bakgrunn av internasjonalt godkjente læreplaner. Dersom tilbudet allerede finnes ved en offentlig skole bør man være varsom med å godkjenne tilbudet ved en privatskole.
5. Det bør ikke åpnes for godkjenning av skoler på bakgrunn av kvantitative behov
6. Der bør ikke åpnes for privatskoler i utlandet og eksisterende skoler bør avvikles.
7. Privatskoler som ble etablert etter friskoleloven bør få drive videre innenfor eksisterende godkjente tilbud.
8. Det bør ikke være adgang til å opprettholde skoler med under 20 elever
9. Tilbud godkjent etter friskolelovens § 6A bør søke godkjenning etter fagskoleloven. Tilbud som ikke kan godkjennes etter fagskoleloven bør avvikles.
10. Elever bør ikke kunne bortvises pga manglende betaling av skolepenger. Privatskolene bør ikke ha adgang til å kreve depositum fra søkerne.
11. Friskolene bør ikke ha adgang til å ta inn søkere uten opplæringsrett.
12. Saksbehandlingsreglene for godkjenning av privatskoler bør endres i hht forslaget."

Saksutredningen er vedlagt brevet. Uttalelse og saksutredning er også sendt per E-post til postmottak@kd.dep.no.

Med hilsen

Inger J. Christensen
Opplæringsdirektør

Vedlegg:Saksutredning

Saksutredning: Høringsuttalelse: Forslag til endringer i friskoleloven

FYLKESRÅDMANNENS INNSTILLING

Fylkesutvalget finner at de foreslåtte endringene i friskoleloven styrker fylkeskommunens stilling. De gir fylkeskommunen bedre muligheter for å ivareta planleggingen av opplæringstilbudene i fylket og for å ivareta kravet til balanse mellom søkernes behov og samfunnets behov på en god måte. Privatskoleloven åpner også for skoler som er et religiøst og pedagogisk alternativ slik at foresatte og søkere kan velge tilbud i henhold til de krav traktater og avtaler pålegger Norge.

Fylkesutvalget vil trekke fram følgende punkter:

1. Det bør åpnes for godkjenning av skoler som etableres og drives på et religiøst grunnlag
2. Det bør åpnes for godkjenning av skoler som etableres og drives på grunnlag av en anerkjent alternativ pedagogisk retning
3. Det bør ikke åpnes for godkjenning av nye skoler som tilrettelegger for toppidrett
4. Det bør åpnes for at privatskoler kan etableres på bakgrunn av internasjonalt godkjente læreplaner. Dersom tilbudet allerede finnes ved en offentlig skole bør man være varsom med å godkjenne tilbudet ved en privatskole.
5. Det bør ikke åpnes for godkjenning av skoler på bakgrunn av kvantitative behov
6. Der bør ikke åpnes for privatskoler i utlandet og eksisterende skoler bør avvikles.
7. Privatskoler som ble etablert etter friskoleloven bør få drive videre innenfor eksisterende godkjente tilbud.
8. Det bør ikke være adgang til å opprettholde skoler med under 20 elever
9. Tilbud godkjent etter friskolelovens § 6A bør søke godkjenning etter fagskoleloven. Tilbud som ikke kan godkjennes etter fagskoleloven bør avvikles.
10. Elever bør ikke kunne bortvises pga manglende betaling av skolepenger. Privatskolene bør ikke ha adgang til å kreve depositum fra søkerne.
11. Friskolene bør ikke ha adgang til å ta inn søkere uten opplæringsrett.
12. Saksbehandlingsreglene for godkjenning av privatskoler bør endres i hht forslaget.

VEDLEGG OG ANDRE SAKSDOKUMENTER

Utrykte vedlegg i saksmappen

1. Høringsutkastet til Kunnskapsdepartementet
2. Fylkesutvalgssak 26/06

GJELDENDE FORUTSETNINGER

Fylkesutvalget vedtok i sak 26/06 – høring: endring av friskoleloven:

Fylkesutvalget støtter forslaget om midlertidig stans i etablering av friskoler. Fylkesutvalget ber departementet vurdere om behandling av søknader fra friskoler som er et pedagogisk og/eller religiøst alternativ og yrkesfaglige tilbud uten parallell i offentlig videregående opplæring kan behandles som særlige tilfeller.

Fylkesutvalget ber om at det innføres en bestemmelse som gir fylkeskommunen uttalerett ved etablering av yrkesfaglige tilbud uten parallell i offentlig videregående opplæring.

Fylkesutvalget forutsetter at tilbudene ved friskoler som er et pedagogisk og/eller religiøst alternativ må inngå i den løpende fylkeskommunale planlegging. Slik at etablering av slike tilbud ikke får vesentlige negative utslag for de offentlige tilbudene.

SAMMENDRAG

Det foreslås en rekke omfattende endringer i dagens friskolelov. Utgangspunktet for den nye loven er at privatskolene gir videregående opplæring på vegne av det offentlige.

Endringene kan samles under overskriftene saksbehandlingsregler, elevrettigheter og regler om hvilke skoler som kan godkjennes.

Endringene av saksbehandlingsreglene innebærer bl.a. at det skal foretas en skjønnsmessig vurdering av behovet for opprettelsen av skolen/tilbudet og ikke en vurdering av om opprettelsen vil gi vesentlige negative konsekvenser for fylkeskommunen og fylkeskommunen vil få en lovfestet klageadgang på vedtak fattet av Utdanningsdirektoratet.

Det foreslås å styrke elevenes rettigheter bl.a. ved at elever ikke kan bortvises pga manglende betaling av skolepenger, og at elevene ikke kan tilbys nettbasert opplæring istedenfor undervisning i klasserom og verksteder.

Det foreslås at privatskoler må være et anerkjent pedagogisk alternativ eller være basert på livssynsgrunnlag for å kunne få godkjenning. I tillegg foreslås det å avvikle videregående skoler i utlandet, å trekke tilbake adgangen for privatskolene til å ta inn søkere uten rett og at privatskoler som driver opplæring ut fra forsøksordninger avvikles. Skoler med mindre enn 20 elever vil miste sin godkjenning. For de øvrige privatskolene foreslås det at de kan videreføre driften på dagens nivå. Det foreslås også å legge enkelte opplæringstilbud ved privatskoler inn under lov om fagskoler.

Fylkeskommunene vil få tilført midler til drift av de offentlige videregående skolene gjennom avvikling av privatskoler og ved at de privatskolene ikke kan ta inn elever uten opplæringsrett.

Privatskoler som godkjennes etter privatskoleloven vil ha eksamensrett og rett til tilskudd fra staten.

I tillegg er det mulig å opprette privatskoler uten eksamensrett og statstilskudd. Disse privatskolene selger opplæringstjenester og innhold og form på denne tjenesten er et privatrettsligforhold mellom skolen og deltakerne. Deltakeravgiften fastsettes i ut fra hva deltakerne er villig til å betale for opplæringstjenesten. Aftenskolen i Trondheim er et eksempel på en slik skole.

FAKTISKE OPPLYSNINGER

1. Bakgrunnen for de forslåtte endringen

De forslåtte endringen i friskoleloven har sitt utgangspunkt i Soria-Moria-erklæringen.

”Regjeringen vil ... Gjennomgå regelverk og støtteordninger for privatskoler for å stramme inn utbredelsen av private skoler som ikke utgjør et religiøst eller pedagogisk alternativ til den offentlige skolen.”, jfr side 2 i høringsnotatet.

”De private skolenes formål etter loven er primært å drive skole, dvs at de på vegne av det offentlige skal sørge for at elevene får oppfylt sin rett og plikt til grunnskoleopplæring og rett til videregående opplæring. Skolens formål er således ikke primært å gi opplæring i en bestemt tro eller gi kunnskap om en bestemt undervisningsfilosofi, men skolens særskilte

grunnlag som gjør det ønskelig for det offentlige å vurdere å yte tilskudd til skolen.”, jfr side 17 i høringsnotatet.

Departementet har vurdert om de foreslåtte endringene i friskoleloven ligger innenfor de avtalemessige forpliktelsene Norge har i henhold til internasjonale konvensjoner og avtaler. ” Etter departementets vurdering ligger forslagene godt innenfor Norges totale forpliktelser”., jfr sidene 4 til 9 i høringsnotatet.

2. Om de foreslåtte endringene

2.1 Hvilke skoler kan godkjennes etter den nye privatskoleloven?

2.2.1 Skoler som etableres og drives på et religiøst grunnlag

Kravet om et reelt religiøst grunnlag innebærer at den enkelte skolen må sannsynliggjøre verdigrunnlaget i bl.a. stiftelsesdokumenter og i de læreplanene som skolen skal følge på det enkelte årstrinn/videregående trinn.

I Sør-Trøndelag er Øya videregående skole, Kristen videregående skole – Trøndelag (KVT) og Lukasstiftelsens videregående skole skoler som vil omfattes av denne godkjenningsreglen.

2.2.2 Skoler som etableres og drives på grunnlag av en anerkjent alternativ pedagogisk retning.

I begrepet anerkjent pedagogisk retning ligger bla. pedagogikken ikke nødvendigvis er annerledes enn den som tilbys i den offentlige skolen, men at den må representere en sammenhengende ide og et verdigrunnlag som normalt ikke kan realiseres i den offentlige skolen fordi det kreves særskilt tilrettelegging av kompetansemålene i Kunnskapsløftet og/eller fordi de har en sammenhengende ide som ”binder” opplæringen metodisk.

Med ”pedagogisk retning” menes at skolen skal følge et helhetlig pedagogisk opplegg; en organisering, en metode og tilhørende læreplaner. I begrepet ”anerkjent” ligger det at pedagogikken er utprøvd, utførlig beskrevet i litteraturen, velrenommert og relativt utbredt.

I Sør-Trøndelag vil Steinerskolene i Trondheim og Steinerskolen på Fosen omfattes av denne godkjenningsreglen.

2.2.3 Skoler som er etablert og drives på et internasjonalt grunnlag

Departementet forslår at det innføres et krav om at de internasjonale skolene skal drive sin virksomhet etter internasjonale læreplaner, for eksempel læreplanene til International Baccalaureate Organization (IBO), samt at skolene er sertifisert av den organisasjonen som har utarbeidet planene, ev. at skolen har en tidsplan for slik sertifisering. Departementet ber uansett om fylkeskommunenes syn på forslaget om at det skal åpnes for tilskudd til internasjonale videregående skoler etter privatskoleloven.

2.2.4 Skoler som ønsker å legge særskilt til rette for toppidrett på videregående skoles nivå

Departementet foreslår ... at privatskoleloven skal åpne for godkjenning av skoler som ønsker å tilby utdanningsprogram som legger særskilt til rette for toppidrett på videregående skoles nivå.

2.3 Hvilke skoler kan ikke godkjennes?

2.3.1 Skoler som kan fylle et kvantitativt behov

Departementet foreslår ikke at privatskoleloven skal åpne for godkjenning av skoler grunnlagt i at det er et generelt kvantitativt behov.

2.3.2 Videregående skoler i utlandet

Departementet foreslår at privatskoleloven ikke skal åpne for godkjenning av nye norske videregående skoler i utlandet. Departementet vil på bakgrunn av høringene vurdere om også de videregående tilbudene i utlandet skal kunne drives videre med rett til tilskudd etter privatskoleloven eller om disse tilbudene skal få en rimelig overgangsordning med hensyn til avvikling etter privatskoleloven.

2.3.2 Videregående skoler som ble godkjent etter tidligere friskolelov og som ikke er et pedagogisk eller religiøst alternativ.

Dette innebærer at loven etter forslaget ikke vil åpne for godkjenning av driftsendinger i form av økt elevtall, nye trinn og nye utdanningsprogram for de aktuelle skolene. Departementet foreslår at skoler som var i drift etter friskoleloven frem til lovendringen som hovedregel får fortsette å drive sin virksomhet med rett til tilskudd etter privatskoleloven.

2.3.2 Skoler som er startet opp som forsøk i hht tidligere friskolelov

2.3.3 Skolene kan ikke ha et elevtall på under 20 elever

Elevtallet må ikke falle under 20 hvert år i en treårperiode. For skoler som er godkjent både som grunnskole og videregående skole settes det et krav på 20 elever for hele skolen og ikke for hver av delene.

2.3.4 Det foreslås at privatskoler ikke lengre kan ta inn søkere uten opplæringsrett

2.4 Overføring av tilbud fra privatskoleloven (dagens § 6A) til lov om fagskolen

I dag kan yrkesrettet opplæring utenfor Reform 94 og Kunnskapsløftet godkjennes etter både privatskoleloven og lov om fagskole. Departementet foreslår å samle godkjenningen av disse tilbudene i fagskoleloven.

Departementet ber om fylkeskommunens syn på om tilbud som ikke kan godkjennes etter fagskoleloven bør avvikles.

2.5 Styrking av elevrettigheter

2.5.1 Elever kan ikke bortvises fra skolen p.g.a. manglende betaling av skolepenger

Det foreslås at elever kun kan bortvises i forhold til adferd i klasserommet og ikke fordi de ikke har betalt skolepenger.

2.5.2 Privatskolene får samme gruppedelingsregler som i den offentlige skolen

2.5.3 elevene ikke kan tilbys nettbasert opplæring istedenfor undervisning i klasserom og verksteder.

2.6 Saksbehandling

”Departementet foreslår at det etter privatskolelovens § 2-1 ikke skal foreligge en rett til godkjenning og tilskudd, men at departementet gis en skjønnsmessig adgang til å godkjenne nye skoler og driftsendringer. ... Departementet foreslår at den skjønnsmessige vurderingen bl.a. bør bygge på hvilke konsekvenser en godkjenning vil få for den offentlige skolestrukturen, behovet for skolen og budsjettmessige hensyn. Når departementet vurderer de skolefaglige hensyn er det relevant å legge vekt på om det er sannsynlig at skolen vil oppfylle de minstekrav som følger av lov og forskrift, for eksempel kravet til jevn god opplæring og seriøsitet, for eksempel om det er sannsynlig at søkeren har tilstrekkelig ressurser til å starte opp den aktuelle skolen og om søkeren tidligere har hatt sentral posisjon ved en skole som tidligere har mistet godkjenningen....

En skjønnsmessig adgang til å godkjenne nye skoler og driftsendringer vil gi departementet adgang til å stille vilkår for godkjenningen i den enkelte sak.

Ved vurderingen av hvilke konsekvenser en godkjenning vil få for den offentlige skolestrukturen, vil det være relevant å legge vekt på uttalelse fra vertskommunen eller fylket..

Skjønnstemaet ”vesentlige negative konsekvenser” foreslås ikke videreført. Dette innebærer at departementet kan avslå en søknad om godkjenning også der det ikke foreligger vesentlige negative konsekvenser for vertskommunen.

Departementet forslår at det presiseres i privatskoleloven at vertskommunen og vertfylket har rett til å påklage departementets vedtak.”, jfr side 25 i høringsutkastet.

Flytting eller overdragelse av en skolen utløser ny behandling av skolens godkjenning, jfr side 26 i høringsutkastet.

2.7 Økonomisk konsekvens for fylkeskommunen

Dersom det samlede elevtallet i de privateskolene i landet reduseres fordi det ikke tas inn søkere uten opplæringsrett eller fordi skoler avvikles, vil det bli frigjort midler til drift av den offentlige videregående opplæringen. Om Sør-Trøndelag får økt overføringene avhenger av effekten av korreksjonsordningen. Det kan bli andre fylker som får fordeler av en redusjonen av elevtallet i privateskolene.

Antall søkere uten rett ved private skoler: 70.

2.8 Fylkeskommunens ansvar for videregående opplæring

2.8.1 Oppfylgning av målsetningene i formålparagrafen

”§ 1-2. Formålet med opplæringa

Den vidaregåande opplæringa skal ta sikte på å utvikle dugleik, forståing og ansvar i forhold til fag, yrke og samfunn, og hjelpe elevane, lærlingane og lære kandidatane i deira personlege utvikling. Den vidaregåande opplæringa skal vere med på å utvide kjennskapen til og forståinga av dei kristne og humanistiske grunnverdiane, den nasjonale kulturarven vår, dei demokratiske ideane og den vitskaplege tenkjemåten og arbeidsmåten.

Opplæringa i grunnskolen og den vidaregåande opplæringa skal fremje menneskeleg likeverd og likestilling, åndsfridom og toleranse, økologisk forståing og internasjonalt medansvar.

Opplæringa skal leggje eit grunnlag for vidare utdanning og for livslang læring og støtte opp under eit felles kunnskaps-, kultur- og verdigrunnlag og eit høgt kompetansenivå i folket.

Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lære kandidaten.

Det skal leggjast vekt på å skape gode samarbeidsformer mellom lærarar og elevar, mellom lærlingar, lære kandidatar og bedrifter, mellom skole og heim, og mellom skole og arbeidsliv. Alle som er knytte til skolen eller til lærebedriftene, skal arbeide for å hindre at elevar, lærlingar og lære kandidatar kjem til skade eller blir utsette for krenkjande ord eller handlingar.”

2.8.2 Planlegge opplæringen

”§ 13-3. Plikt for fylkeskommunen til å sørgje for vidaregåande opplæring

Fylkeskommunen skal oppfylle retten til vidaregåande opplæring etter denne lova for alle som er busette i fylkeskommunen.

Fylkeskommunen skal gi tilbod til søkjarar utan rett etter § 3-1 eller § 4A-3.

Departementet gir forskrifter eller pålegg i enkelttilfelle om kven som skal reknast som busett i fylkeskommunen. Departementet kan gi forskrifter om at heimfylket i rimeleg grad har ansvaret for å refundere utgifter i samband med vidaregåande opplæring i eit anna fylke. Departementet kan påleggje fylkeskommunen å setje i gang vidaregåande opplæringstilbod som omfattar søkjarar frå andre fylke.

Fylkeskommunen har ansvaret for vidaregåande opplæring i fengsel. Departementet kan i særlege tilfelle påleggje fylkeskommunen oppgåver i samband med anna opplæring i fengsel.

Fylkeskommunen skal planleggje og byggje ut det vidaregåande opplæringstilbodet under omsyn til blant anna nasjonale mål, ønska til søkjarane og det behovet samfunnet har for vidaregåande opplæring i alle utdanningsretningar og for ulike aldersgrupper, og under omsyn til ansvaret sitt for opplæring i fengsel og i sosiale og medisinske institusjonar og behovet for spesialundervisning. ”

HELHETLIG DRØFTING

1. Angående skoler som skal kunne få godkjenning etter privatskoleloven

1.1 Om skoler basert på religiøst eller anerkjent alternativt pedagogisk grunnlag

Den norske stat skal legge til rette for at foreldre og elever kan velge skole med et religiøst grunnlag eller som representerer et pedagogisk alternativ. Dette er nødvendig for å oppfylle traktatsmessige og avtalemessige forpliktelser. I Sør-Trøndelag har vi et tett samarbeid om innsøking og inntak til skoler med et religiøst grunnlag (KVT og Øya vgs) eller med alternativ pedagogikk (Steinerskolen). Det er stort sett et samsvar mellom søkingen til tilbudene disse privatskolene gir og antallet plasser skolene har. Dette tyder på at behovet søkere og foreldre har for skoleplasser er oppfylt. Unntaket er KVT som har en oversøking til Vg1 studiespesialisering. Det vises til egen sak om søknad om utvidelse av tilbudet. Privatskolene ovenfor dekker et behov blant søkerne og er innarbeidet som en naturlig del av opplæringsstilbudet som tilbys søkere og foresatte i Sør-Trøndelag. Fylkesrådmannen mener det utfra Norges forpliktelser og dokumentert behov over tid er naturlig at skoler på religiøst grunnlag og/eller godkjent alternativt pedagogisk alternativ kan godkjennes. Dagens omfang av plasser ved de privateskolene skaper få problemer med planlegging fylkeskommunens opplæringstilbud eller oppfylning av elevenes rettigheter.

1.2 Om Toppidrettsskoler

Sør-Trøndelag satser på toppidrett gjennom to hovedgrupper av tiltak. Den lokalt initierte toppidrettssatsingen: Nord- og Sør-Trøndelag fylkeskommune har vedtatt et idrettspolitisk manifest. Dette følges opp med tilrettelegging av tilbud for toppidrettsutøvere bla. gjennom treningssamling og trener og tilrettelegging av opplæringen. I tillegg er det tilrettelagt for satsing på idrett via landslinjene ved Heimdal og Oppdal vgs.

En åpning for etablering av privatskoler med toppidrettssatsing ville kunne medføre at både den offentlige skolen og privatskolene ville sitte igjen med svært små idrettsmiljøer. Dette vil forringe kvaliteten på tilbudene og redusere mulighetene for tilrettelegging for toppidrettssatsingen. Det er et begrenset antall toppidrettsutøvere innen de ulike idrettsgrenene, og antallet vil ikke øke ved å etablere flere konkurrerende miljøer.

1.3 Skoler som er etablert og drives på et internasjonalt grunnlag

Dette er skoler og tilbud som ikke er en del av den videregående opplæringa, jfr forskriftens § 1-3. I Sør-Trøndelag tilbys International Baccalaureate (IB). Alle elever er opplyst om

muligheten for å få studiekompetanse gjennom denne utdanningsveien. Rekrutteringen til tilbudet er under kapasiteten. Dette til tross for at tilbudet markedsføres sammen med tilbudene innen Vg2 studiespesialisering og kan søkes samtdig med andre tilbud ved de offentlige skolene.

Dersom tilbudet ble opprettet også på en privatskole er det tvilsomt om tilbudet kunne videreføre på begge opplæringstedene. I fylker som har IB eller tilsvarende tilbud, bør det utvises varsomhet når det skal vurderes om en privatskole skal få tilby tilbudet. Det vil være en styrke for fylket at tilbudet finnes slik at elevene kan velge en alternativ vei til bl.a studiekompetanse.

2. Angående skoler som ikke kan få godkjenning

2.1 Skoler som kan fylle et kvantitativt behov

Fylkeskommunen skal planlegge skole- og tilbudsstrukturen for å ivareta samfunnets behov og søkerne ønsker. Det innebærer at det enkelte ganger ikke vil være mulig å tilby alle søkerne den utdanningen de ønsker, dersom man skal sørge for tilgang til læringer for alle yrker eller at det ikke blir en overetablering innen for noen yrkesutdanninger. De søkerne som ikke får sine utdanningsønsker oppfylt, vil gi grunnlag for et kvantitativt behov for flere utdanninger. Men hvis man åpner for at privatskoler skal kunne etablere seg med utdanningstilbud som tilsvarer de udekkede utdanningsønskene, vil fylkeskommunenes mulighet til å ta hensyn til samfunnets behov i planleggingen av utdanningstilbudene bli betydelig svekket.

2.2 Videregående skoler i utlandet

Det er naturlig at elever får opplæring i den videregående skolen i det landet de bor i for å få tilgang på de verdier og de kunnskapene som er nødvendig for å virke som fullverdige innbyggere i det landet de flytter til. Det er uheldig om hver enkelt nasjon skulle opprette konkurrerende utdanningssystemer for sine statsborgere verden over. Det ville redusere mulighetene for å få til en god integrering.

2.3 Videregående skoler som ble godkjent etter tidligere friskolelov og som ikke er et pedagogisk eller religiøst alternativ.

Disse skolene kunne i og for seg vært behandlet på samme måte som skoler i utlandet eller som skoler som fyller et kvantitativt behov. Det er skoler som er etablert nylig og som ikke ville blitt godkjent etter den nye foreslåtte privatskoleloven. Det å fjerne disse skolene etter kun ett års drift vil oppleves som et uforholdsmessig stort inngrep overfor skolene. Det vil også medføre at elevene som har begynt på skolene ikke ville få fullført opplæringen i henhold til de planene de har lagt. Det er ikke gitt at fylkeskommunen ville prioritere de samme Vg2 og Vg3, dersom opplæringen skulle sluttføres ved de offentlige skolene. Det at skolene ikke kan endre elevtall eller sammensetning vil gi fylkeskommunen mulighet til å tilpasse tilbudet og kunne ha en langsiktighet i planleggingen av tilbudet.

2.4 Skolene kan ikke ha et elevtall på under 20 elever

Dette er med på å sikre at elevene ikke får opplæring ved skoler som det knytter seg stor usikkerhet til om de kan drive videre. Det er en grense for hvor små skoler kan være for at det skal være økonomisk og pedagogisk forsvarlig å holde dem i gang.

2.5 Det foreslås at privatskoler ikke lengre kan ta inn søkere uten opplæringsrett

Dette berører to forhold knyttet til planleggingen av opplæringstilbudet i fylket. Det ene er muligheten for utdanning av voksne søkere som konkurrerer med søkere med rett om læreplass i bedrift. Ved planlegging av opplæringskapasiteten er det lagt opp til at søkere med opplæringsrett skal kunne fullføre sin opplæring i bedrift. Et stort innslag av voksne søkere i tillegg, kan medføre at fylkeskommunen må opprette videregående kurs II i skole eller legge ned tilbudet for ungdommene fordi det ikke er mulig å skaffe ungdommene læreplass. Det andre er at antallet plasser som skal gis til søkere uten opplæringsrett er en skjønnsmessig vurdering. Det skal finnes tilbud til disse søkerne, men det finnes ikke noe krav til omfanget

av opplæringen. Ved at privatskolene har adgang til å ta inn søkere uten opplæringsrett har de fått adgang til å overstyre fylkenes beslutninger på dette området. De midlene som går med til opplæring for søkere uten rett kunne fylkeskommune har brukt til andre formål som spesialundervisning eller kultur. Lukasstiftelsens videregående skole og Bybroen videregående skole vil i særlig grad bli berørt av omleggingen.

2.6 Overføring av tilbud fra privatskoleloven (dagens § 6A) til lov om fagskolen

Ved å godkjenne opplæringstilbud etter to ulike lover åpnes det for at ulik behandling og ulike krav til kvalitet på opplæringstilbud. Dersom tilbudene ikke kan tilpasses kravene i lov om fagskole bør tilbudene avvikles.

3. Angående styrking av elevrettighetene

Det er etter fylkesrådmannens mening naturlig at bortvisning av elever knyttes opp mot avvik i elevens atferd og ikke om eleven har betalt skolepenger til rett tid. Elever i den offentlige videregående skolen kan ikke bortvises på grunn av forhold utenom skolen eller etter skoletidens slutt.

Departementet bør også vurdere om privatskoler skal kunne kreve et depositum fra eleven. Ved å kreve et depositum kan privatskolene framting en for tidlig avgjørelse fra eleven om skole og utdanningsvalg. Dette kan føre til frafall/omvalg eller at eleven taper penger på å ta et riktigere utdanningsvalg senere i rådgivingsprosessen. Det er ikke vanlig blant privatskolene i Sør-Trøndelag å kreve depositum.

Det er naturlig at elevene i privatskoler får samme regler for gruppeinndeling som i de offentlige videregående skolene. Det sikrer at elevene får pedagogisk forsvarlige undervisningsgrupper.

Det er svært viktig at elever i private videregående skoler får rett til opplæring i et læringsfellesskap sammen med elever og lærere. Læring består ikke bare av tilegnelse av kunnskap men like mye tilegning av verdier og holdninger. Dette fordrer at elevene treffes og får mulighetene til å prøve ut ferdigheter og holdninger sammen med andre elever. Det vises også til formålsparagrafen i opplæringsloven.

4. Angående endrede saksbehandlingsregler

De nye saksbehandlingsreglene åpner for en mer skjønnsmessig behandling og vurdering av søknadene om godkjenning som privatskole og for å sette betingelser for godkjenningen. Dette gjør at det kan utøves større grad av fleksibilitet i avgjørelsen av sakene og at det lokale politiske skjønn kan vektlegges i større grad. Det åpner også for at privatskolene og fylkeskommunen i samarbeid kan komme fram til løsninger de anbefaler for departementet. Fylkeskommunens uttalelser fremheves som et viktig grunnlag for departementets avgjørelse. Dette er med på fremheve betydningen av lokal politikkens betydning. Dagens regler setter fylkeskommunen og privatskolene opp mot hverandre i et arbeid der fylkeskommunen skal vurdere om godkjenningen av friskolen gir ”vesentlige negative konsekvenser”. Dette skal dokumenteres ved statistikk og økonomiske beregninger. Dette tilslører at det egentlig er en skjønnsmessig politisk avgjørelse som ligger bak beslutningen om å godkjenne eller ikke godkjenne en privatskole. Det vises til de vesensforskjellige avgjørelsene departementet og direktoratet kom til i forbindelse med behandlingen av godkjenningen av Johan Bauer og Sonans i Sør-Trøndelag.

Fylkeskommunens partsrettigheter framheves ved at fylkeskommunen skal få adgang til å påklage departementets avgjørelse. Dette er en naturlig lovfesting av de interessene fylkeskommunen har i utfallet av departementets avgjørelse.

Det er naturlig at det igangsettes en ny søknadsbehandling dersom en skole flyttes eller overdras. Et fylke kan velge å ta en privatskole inn i sitt opplæringstilbud. Det er ikke gitt at dette vil være naturlig i et annet fylke. Tilsvarende kan en fylkeskommune se på en Steinerskolen som er et anerkjent pedagogisk alternativ som et god i forhold til variasjon for søkerne. Men dersom Steinerskolen overtas av en organisasjon som ønsker å legge om driften til "ordinære" pedagogiske metoder er det naturlig å foreta en ny vurdering om skolen trengs.

FYLKESRÅDMANNENS KONKLUSJON

Fylkesrådmannen finner at de foreslåtte endringen i friskoleloven styrker fylkeskommunens stilling. De gir fylkeskommunen bedre muligheter for å ivareta planleggingen av opplæringstilbudene i fylket og for å ivareta kravet til balanse mellom søkeres behov og samfunnets behov på en god måte. Privatskoleloven åpner også for skoler som er et religiøst og pedagogisk alternativ, slik at foresatte og søkere kan velge tilbud i henhold til de krav traktater og avtaler pålegger Norge.

Fylkesrådmannen vil trekke fram følgende punkter:

1. Det bør åpnes for godkjenning av skoler som etableres og drives på et religiøst grunnlag
2. Det bør åpnes for godkjenning av Skoler som etableres og drives på grunnlag av en anerkjent alternativ pedagogisk retning
3. Det bør ikke åpnes for godkjenning av nye skoler som tilrettelegger for toppidrett
4. Det bør åpnes for at privatskoler kan etableres på bakgrunn av internasjonalt godkjente læreplaner. Dersom tilbudet allerede finnes ved en offentlig skole bør man være varsom med å godkjenne tilbudet ved en privatskole.
5. Det bør ikke åpnes for godkjenning av skoler på bakgrunn av kvantitative behov
6. Der bør ikke åpnes for privatskoler i utlandet og eksisterende skoler bør avvikles.
7. Privatskoler som ble etablert etter friskoleloven bør få drive videre innenfor eksisterende godkjente tilbud.
8. Det bør ikke være adgang til å opprettholde skoler med under 20 elever
9. Tilbud godkjent etter friskolelovens § 6A bør søke godkjenning etter fagskoleloven. Tilbud som ikke kan godkjennes etter fagskoleloven bør avvikles.
10. Elever bør ikke kunne bortvises pga manglende betaling av skolepenger. Privatskolene bør ikke ha adgang til å kreve depositum fra søkerne.
11. Friskolene bør ikke ha adgang til å ta inn søkere uten opplæringsrett.
12. Saksbehandlingsreglene for godkjenning av privatskoler bør endres i hht forslaget.